
met Israëlsche instanties bevorderen van het toerisme. In Tiberias kwam het niet op spreken aan, maar op doen. Het in de strijd van 1948 gehavende Schotse hospitaal leek daarvoor ideaal. Grolle kwam onder de indruk van de omstandigheden:

De wasserij in die *gloomy* spelonken met die Arabische wasvrouwen, die daar elke dag met een stuk of twintig aan het werk waren en alles op de oude manier uit de tijd van Abraham deden en bovendien linnen stalen als raven, dat staat mij als iets middeleeuws en onhoudbaars absoluut helder voor de geest.⁹

Arabieren kwamen hooguit zijdelings in zijn vizier. Het gros werd door Grolle beschouwd als 19^e eeuwse immigranten in Palestina, aangetrokken door het economische succes van de kibboetsiem en inmiddels grotendeels ‘terug gekeerd’ naar hun land van herkomst.¹⁰ De Raad dacht in dit opzicht als de Israëlsche minister van Onderwijs, Ben-Zion Dinur. De bezetters waren vertrokken, de rechtmatige eigenaars terug gekeerd. Voor zover zij nog in Israël woonden genoten de Arabieren bescherming van de wet, maar recht op de grond konden zij strikt genomen niet doen gelden.¹¹ De Haagse longarts J. Zalmann, een van de leden van de Raad, vond dat de nog aanwezige Arabische werknemers in het ‘Scottie’ vervangen zouden moeten worden door joods of joods-christelijk personeel.¹²

In politiek opzicht stond Grolle voor 100% achter de joodse staat. Dat werd in Israël gewaardeerd, met een warmte jegens zijn werk die hij vanuit de joodse gemeenschap in Nederland zelden ervoer. Het lag voor de hand dat Grolle in Tiberias ook de belangen van zijn joodse kerkleden op het oog had. Na de traumatische oorlogservaringen en het verlies van het merendeel van hun familieleden snakten zij naar acceptatie in Israël. Door de kerken uitgezonden ziekenhuispersoneel werd in Tiberias hartelijk ontvangen. Waarom deze groep dan niet?

‘Veel sympathie’

De Nederlandse kerken wisten van het moderne land aanzienlijk minder af dan van het bijbelse. Grolle deed er in zijn blad *Kerk en Israël* alles aan om dat te veranderen. Johan Snoek, vanaf 1958 als gereformeerd predikant gestationeerd in Tiberias, beschrijft het effect:

De herinnering aan de verschrikkingen die het joodse volk tijdens de Tweede Wereldoorlog troffen, maakte dat de staat Israël bij zowel joden als niet-joden veel sympathie genoot.¹³

⁹ J.H. Grolle aan J.J. Pilon, Utrecht 8 april 1955, in: HDC VU, archief stichting Nes Ammim Nederland (ANAN), berustend in Amersfoort.

¹⁰ Cf. J.H. Grolle, *Dit komt u tegen in Israël. Ontmoetingen met joden en christenen*, 's-Gravenhage 1963, 22.

¹¹ Shlomo Sand, *The invention of the Land of Israel. From Holy Land to Homeland*, London/New York 2012, 208-209.

¹² J. Zalmann aan J.H. Grolle, 's Gravenhage 26 mei 1959, in: Landelijk Dienstencentrum PKN in Utrecht, archief Raad voor de verhouding van Kerk en Israël van de NHK (LDC KEI), inv.nr. 282.

¹³ Johan M. Snoek, *Joodse en Palestijnse tranen*, Vught 2010, 51-52.